

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Η ΔΙΑΘΗΗΚΗ

—Τό πήγες, οὐρέ παπούλ, στον Δεσπότη τον χωρινό κυριδ' ;...

—Ακα (δη).

—Δεν πήγες τό κοφίδι το δεσπότη; Κατάκης τον στέλνει τίτοτα. Μά γροθή μεγάλη ήτανε, μά Πάσχα, μά 'Αποκρής, μά ήτανε της Παναγίας, μά ήτανε Χριστούγεννα, μά έσφαξε κρέας, μά έσφαξε άρνη, μά έσφαξε εγονούς κοπιλάρια, μά μουσαράκι έσφαξε, δεν έστελνε ούτε νεφρό για δελγάνια!

—Δεν είχε τό χωριό τά έθυμά του, κι' δεν είχε κι' δεσπότη της συνήδεις του, είχε κι' δικαίωση της Κατάκης τους δικούς του νόμους, πού τονή θήλει λερούς και άπωσιδαστους !...

Οι άλλοι οι παπάδες της περιφέρειας τον παρηρόσαν :

—Βρες ξανά πατέρου, δεν πήγες στο δεσπότη τό ακούρδι του ;...

—Ακα.

—Γιατί, ενδιλογιμένε μου ;

—Πατή δέν μούστειλε κι' έκεινος ποτέ τέτοιο πράγμα.

Τούς έγιναν και παραποτήσεις «εύκοθεν», για την άστεβην του αντή και του ινέδειξαν τό καθήκοντας οι έπιπλοιας εργοστάσιοι. Και διοι νόμιμας δι θά διορθώσαν.

Μά σαν ήθελαν ή 'Αποκρής κι' έσφαξε δι παπά

—Κατάκης τή γυνούνα, τήν έκαντοντακαδιάρικη, χωρίς νά στηλή στο δεσπότη ούτε την ούρα, έφορθαν τό σκάνδαλο κι' έφτασε ός τόν 'Επιπλού δι λόγος.

—Θεοφιλέστατε του, τό και τό, τον είπαν, προσκινήσαντας του, οι έπιπλοι.

—Βρες τόν άστεβη !...

Και μια επαναγόνας αιώστηρη έκαλεσε τόν παπά - Κατάκης τήν άστεβη στήν έπιπλο, γιατί έθυμες, λέει, μέ έκλιησιστικές τιμές, σαν νά ήταν άνθρωπος, και μάλιστα Οινότης και χριστιανός, μά κοινή γυνούνα !...

Ο αδεομάτωτος παπά - Κατάκης έβαλε τήν πανταχούσα μέσα, βαθειά, στήν τρέπη του, φόρεσε στραβό τό καλιματική του, πήρε τό μαστίνη του, πού ήτανε άπλωτας δημόρειλας ζύλο, κι' έκινησε σφριζόντας :

—Και ποδός θά πάρε, Μαριωρή, τό Τριτοπόδια τό παΐσι !...

Παλιό τομάρι και δαμένειο δι Κατάκης.

—Άλλαξε δουλειές και έταγγέλιατα, γώσες τόπους και χώρες, κάσοινε και ντυνιά.

—Άλλοτε πουλόνος «εύπλαστους» και άλωρές, άλλοτε «εύλωστες» και καρφαρίστερες στό χωριό, δίνοντας έμπορενα και παίρνοντας αγγά, άλλοτε πήγνυαν στά πανηγύρια, μέ θεάματα, επανοφάματα και ταχυδιπτούληγνες. Και μά ημέρα, νάτος και Εμέρων, μεγάλος έπιχειομάτας στή Θεσσαλονίκη. Κάτω έκει πέρα, στά Παραβαθόδεσια, νόδασαν μά παράγκα, τό στόλιος μέ σηματεία και πανιά, μοντζόδωνας κι' ένα λοστόρα και τόν έβαλε μέ ένα φέρει τουφλιάτι στή

πόρτα, νά γιντάρι ένα κονδύονι - τροχάνι, από πρόσβατα, και νά καλή τόν κόρμο :

—Ορίστε, κύριοι, νά ίδητε τό άξιοτερέργο τό θέμα ... Τή βασιλίσσα τών άνθρωποπούρων Ραναναβάλια, την έστημένη άγριανθρωπο, μά δραγκιή ή είσοδος ! Τή Γοργόνα τής Αμερικής.

Και οι «εκδιόι» δίναν τό δραγκιή τους και βλέπαν τή Γοργόνα και βασίλισσα τών άνθρωποπούρων, και τών άγριωνθρωπών, πού πάντα ήταν παρά ή γιναίκα τού Κατακή, γηδιμένη όλατσισθη, άλεμπενη στό γηγένιο κορμή της μέ μέλι και μέ κολιλημένα, της φτερά άπλο γήνεας και κοκκόρους !

—Έδω παρατηρείτε και βλέπετε τή Γοργόνα τής Αμερική !...

Οσοι μπαίναν και βλέπαν τό «έξιπερφέργο τό θέμα», και καταλάβαιναν τήν πατεγαμά, έβγαναν ντροπασμένοι. Άλλα τί νά γίνη, πού έγινε ο Ρωμαϊκό φύλον !... «Ετοι, δεν ή σόρος πού ζάχεις άπλωσιν, τοις φωτιδεί τί ήταν ή διξιοθάμαστο αύτο, εκπίνοις απαντούσαν άπο τήν ντροπή τους, για νά μή όμολογήσουν πάς τήν πάθανε :

—Εμπάτε και ψά δήτε ...

Και έδινε ή σόρος τή δραγκιή του κι' έμπαινε και έβγαινε και ντρεπόταν νά τό όμολογήση ... Και δόστον έμπαιναν κι' έβγαιναν άλλοι και δίναν θυμάζεις... «Εως δτοι μπάρες ή αστονιά και βγήκε...ό Κατάκης δπλ' επί πέρα !...

* * *

Από τότε η «έπιχειοφήσιες» κι' ή δυνητείς δέν πήγαναν καλά. Ετοιψε κεραμίδια και άναπατεινή τή σπάνη τους μέ ζάχαιρι, πούλωνταν τήν οργάνων άλανθυστον κατό τού δόντοποντούς, γήρατο Μακεδονία. Ήτεροι και Θρακή και νησοί, μά πουλεύν δέν φίστε και προκοπή.

«Ωστον, στό τέλος, μά ήμέρα, έμαθε πός σ' ένα χωριό, έκει πέρα, τής Δυτικής Θρακής, γινήγανε μερικοί Ονύτες και ζητούνε και πατά.

—Αφορεί λίγο νά μακρύνοντες τά μαλλιά του και νατος μά ήμέρα, ταπείνος και ενιαής, έμπορος στόν άρχιουντή τήν έπαλκο.

—Οπτιλέστατε, μήτος, κρειάζεστε κανένα παπά ;

—Παπά, παδί μου, και φωτάς...

Και τόν τεντόντος σέμερον, χωρίς ούτε τό δονιά του νά φωτήση κάλι, ούτε για τήν προέλευσην τον νά ένδιαφερθή, τού έδωσε φάσι και καλμάρι, τού είπε για τόν Πάπα, τόν «άλανθυστο», τον είπε τόδις Ιταλός, για τήν Καθολική τήν έκληρη, τή Μεγάλη, τή έμανταν στόν κόστος, τούδων τήν είγη του και τόν έστειλε στό χωριό.

—Κάνταξε, τού είπε, κάνεις κι' άλλους Ονύτες κι' έννοια σου !...

—Ο κάητηρος τό δεσπότη, δταν τήν έξιπερφέργού δέν πάτερεν τόπον του, τού σύστησε πρωτά, μαστικά και πατρικά :

—Ακονε, μή ληπανηήσης νά στέλνης στό δεσπότη τά μηνιάτικα, ταχτικά, και τά σκουριδιά του κάθε γιορτή.

—Καλά, τού είπε ή πάτερε - Κατάκης, κι' άφησε νά λίση τό μυστήριο τόν επομέδωνα δταν μή πήγανε και έδρο ποτού στό χωριό.

—Επάστερος δι γήιος, κεί πέρα, στό χωριό, για καλά !

—Επιγειομάτιας ήτανε πού ήτανε τοι ποδιάνοι ! Ήπως θά άποτίνανε :

—Έσαιε, βοηθόδωνς και πού δεσπότη τής ενήλικης, γυνούνα, κατάκες και πουλερικά, μά μαρτίνια, πού βόσκανε στήν άλι τής έκληρησαν τουν και μαθρανητούσαν στήν νάρθηκα τή

Ο παπάς - Κατάκης

Έγινε Ονύτης !...

—Αφορει διαθήκη και για σίνα !...

βράδυν. Τις λειτουργίες του ναού τις κατηγρησε σχεδόν. Μόνον τις «λειτουργίες» τών χωρικών διαπροσόντων και περιέκοψε τά περισσότερα φαλούματα.

—Λόγια πολλά δεν θέλι: ο Θεός ... ξέρει.

Τόν μόνο πού μηνιγγώνει τακτικά και μεγαλοφόνως, ήτανε ο Πάπας. Μά κ' αύτά ήτανε πολλά.

Στο τέλος είπε στούς χωροκούς :

— Ή θέλετε κι' έρχεστε τακτικά στην έκκλησια; Έγω-διάδαξώ τα λόγια του Θεού κι' έκεινος θά μ' ακούσῃ και θα στείλη σε διους σας την εύλογηα του!...

— Ετού δεν άποικες «για έκκλησιασμά», παρά τά γίδια του, τά κοννέλια του, τά μαρτίνια του και τά πολεικά του!...

— Όλα πηγαίνουν καλά και άγα, ώσπος άρχοντας ή θυνίες τῶν μεγάλων έργων.

Σήμερος ο παπά - Κατάκτης έσφαξ ἔνα γονδουνόπουλο, αδιού ένα κατουάρια για τή μήνυμα του παπᾶ - Βίκεντόν, μεθαύριο έναν κόκκορο για τήν άγια Κακαλία. Μα αὖτε δῆλη αὐτή τή σφαγή, ωτε σκορπίδι, ώτε μεζές έπιγνωνται στο Δεσπότη, κατά τό άπαραβάτο τό έθιμο και τούς αυτοριών και άπλωτούς νόμους, πού έχουν οι Οδύντες.

Οι έπιτοποι τοῦ παραπτωμάσανε :

— Δέν το πήγες, ωφ' παπούν, τοῦ Δεσπότη τό κοψίδι;

— Αγα.

— Γιατί, οφέ, οδύνοι οι ἄλλοι οι παπάδες πήγαναν! Δέν έσφαξες γονδουάνα;

— Εσφαξα.

— Καὶ τί τὴν ἔκαμες;

— Τὴν ἔθαψα ...

— Τί ήταν καὶ τὴν ἔθαψες, οφέ;

— Καλὴ καὶ φυγκάρα ...

— Όστον έβασε τὸ «σούσιφρο» — διως είπαμε — στ' αὐτιά τοῦ ἀργονύτη καὶ η «εκταταζόντα τοῦ Θεοφίλεστάτου, «προσωπική καὶ ἐπειγόντα», στὸν παπᾶ - Κατάκτη...

Μετάνοια ὁ Κατάκτης στὸ Δεσπότη, ώσπον ξτάπησε στὸ πάτωμα το κοτέλο του.

— Βρεις εὐλογημένες, ποῦ είλει θρησκεύοντας τοῦ ήτανε αὐτὸν ἔκανες; Γιατί δὲν χρατάς το ιερὸν τῆς Οδύνης έθιμο; Επειτα, τι ντροπή ήταν αὐτή για τήν Οδύνη; Καὶ τό θά πη ὁ Πάπας ...

— Τί έκαμε, Θεοφίλεστάτε;

— Τόλμησες νά φάνης μά γονδουάνα, σὰν νά: αν παπάδα!

Πάλι μετάνοιες ὁ Κατάκτης.

— Ήταν καθήρων μου, Θεοφίλεστάτε,

— Γιατί, ἀλογημένες και καταραμένες μου;

— Ήταν ζῶος ἔσωρετικα... Ζῶο ἀληθῆα σούτο και διαθυσμένο... Ζῶο μελετημένο ... Εποτιμημόνας... «Έγινε και ἀρχασκογκες, ἀνασκαφές...

— Ανασκαφές;

— Μάλιστα, ἀνασκαφές ... Έξει ποὺ έσκαβε μά μέρα μὲ τή μέτη, του, βρόκη ένα θησαυρό.

— Θησαυρό;

— Μάλιστα, θησαυρό... Ήταν, σᾶς είπα, ζῶο ἔσωρετικό. Καὶ τώρι ποὺ πέθανε, άπορε και διαθήκη.

— Τί διαθήκη;

— Νά, αὖτε τό θησαυρό ποὺ βρήκε, ἀρτησε καμιαν δεκαριά λίρες για μένα καὶ ἀλλες δώδεκαι αντές έδω, για τή Σεβασμότητά σας ...

Και δρόξις και πάλι δ Κατάκτης τίς μετάνοιες τίς βασιλησσής...

«Ο Δεσπότης σπέχωπε, σιωπάντας, μά στημή, καὶ θυτερεί είπε :

— Λιμ έτεις έτοι, καλή ἔκανες και τήν έθαψες, εὐλογημένεις μους την εύλαβεστάτη... Τής έκαμες τουλάσιστον καλή ηρεία, τής καινένης ...

— Κηδεία λέσ; Μέσα σέ κάστα από πορσελάνη, Και τήν έθαψα μέθης της τιμές, στὸ πού καλού και ἀγαπημένο μέρος δην έλεια... Ποτε Οδύντες, δού μ' ήτανας εύθενες, δεν είλει τέτοιο τάρο...

Και κύττασε ενθεβάστος τήν παχεύ και στρογγυλή κοιλά του.

— Υπαγεί εἰς τήν είλην τοῦ Κυρίου, τέκον μου Κατάκτη, ἀρχιμανδήτη και θησαυρογέρη ...

Και γύρισε ο Κατάκτης ἀρχιμανδήτης στὸ χωρίο του...

«Κοφίδια δινος ὁ Δεσπότης δεν είδε ποτέ του, ἀπ' αύτον, οὗτε και ἀλλή ειδαθήκη.

Κοστίζοντας πολλή η διαθήκες, φάνεται ...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΑΝΕΜΩΝΕΣ

ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

Φόρεσε παπούτσια καλά για τὸν έχθρο σου και καλό κατέλλο για τὸ τέλο σου... Γιατί δη έχθρος σου σε κυττάζει στά πάδια, ένω δ φίλος σου στά μάτια.

— Ό γάμος είνε λοταρία, στήν δούλα οι ἄσθροι παίζουν τήν έλευθερία τους καὶ η γινανκες τήν εντυχία τους...

— Η μεγάλες οικειότητες συνήθως προκαλούν και τά συχνότερα μαλάρια...

— Ό γάμος μὲ καλή γυναίκα είνε σίγουρο λυμάν στήν τοικιάμα, 'Αλλά δη ο γάμος μὲ κακή, είνε τρικιάμα στό...λιμάνι!

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Ο ΤΥΦΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΑΣ

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΜΠΑΛΑΝΤΑ ΤΟΥ ΛΟΥΔΑ. ΟΥΝΤΑΝΤ

Τής Νορβηργίας τι θέλουν οι άντειουμένοι

Στούς δράκους τής ψηλής άσφοριαλιάς;

Γιατί τάχι αντών πανίν υ' ανέβανη

Ό τινας άσποροιλης βασιλῆας;

Στή δεκάνικι άσποματεμένος θυράει

Φωνή τρανή με πορά και μαρδά,

Πού τό στενό τής διάλιπασσα περάνει

Καὶ στή νησάκι άγναντή αντούσιοι.

— Δός μου πίσω, ληστή, τή θυγατέρα Μέσα' από τή θεοσκέτειν σπύλια,

Μόνη ειπούγια μονή είχα στά βασία γέρα

Τήν δράτα τή γλυκειά της τή λαύλα.

Στή πόρταν άσφοριάλη έφερε γυνες

Στο χορό, καὶ συ μοδηθες και τήν πλοες,

Αύτον τήν άστρη κεφαλή μον γέρνει,

Κι' έπει τήν άστρη παντοτενή στή φέρνει.

Κι' από τό φαράγγι άγιοις ζετριπτώνει

Ό ληστής, με θερόποτο πορμ,

Τό γηράντιο σπαθί ψηλά γυνετώνει

Και στή σκοντάρι τό χτιστα μ' δρμ:

— Φιλάντες ήταν κει στημένοι τόσοι

Πώδες δην θρέσε κανεις να τή γλυνώσι:

— Πολέμωροις πολλούς έχει στό πάδι

Και κανένας μ' αύτη δέν πολεμάι;

Κι' ο καθένας αιτοῦ σιγοτρομάζει,

Νά γρούν από τή γραμμή τους δέν κοτούν,

Ό τινας διαστημής πάσο κατατίσει:

— Όμενα! «Ολα μαζί με παραπότην»;

Τότε πηγέργιε τό πιοντούσι παδί του:

Τότο έγραδια τό χέρι τό δεξί του:

— Γόν παλέμωρο, κύρη μον, απησθ με!

Χροδοντανις είμα, πάστεφ με 5

— Αύτως ο έχτορδης μας, γιανε μον, είνε θερίο,

Δέν ζεθήρει κανεις να τὸν πωροη,

Μά κ' έτοι ίσον από σο γερό και άντρειο,

Τούς ζεριονταν οι σημένη τό παρούσα,

Άπο τόν Σκάλιδον ποιευστην ρυματιά,

Κι' άν σωτανής κι' έγω θά πέσω ναθρο

Στό κυμα, ο θλιβερός, δένατο πατοφος.

Κι' άκον τούς οφριζοντας ταράζει

Ω Ρήγας δ Ρήγας τον θερίδοι,

Σε ζηνόποτος από τό λάλημα πον δράζει,

Μία κοφτερη τής σπάδης μοι γιατιάνει.

— Ο ληστής, δασιένεις μας, έσωτσθη,

Μέ τό αίμα τό πόνη του έπλασθη.

Γεά σου, χαρά σου, πρότο παλλάρι

Τον βασιλή μας δινατα διλαστάρι

Πάλι σιωπούν ολόγυνα και στέκει

Κι' άκοντεντας δ Ρήγας δ θερίδος:

— Ηέτε μοι, παδί, σιωπει τό πόνη απέκει,

Ακούσο ποτάλα και άσφολογη δ γαλάζ.

— Μέ απαλί και με σκοτάρι άσποματεμένος,

Γυρζει αντούση δ γυνός σου δ αντρειουμένος,

Και τήν πετρόζανθη σου θυγατέρα

Τή Γονιλδη σου φέρνει ιτε έκει πέρα.

— Καλος τούς, λέγει από τό ψηλό τό βράχο.

Σ' απότον κατόν δ τινάλος δ προετώστας.

— Τώρα καλά γεράματα θέ νάχο,

Κι' δάρος μον δέ νάνι δοξιοτός.

Θά μοι βάλης στό πλάγιο σύ πατή μον,

Τότες τό τρανολάγη σπαθί μον,

Και σή Γονιλδη, έλειντερ θά θήσης

Και στόν τάφο θά με μαρσαλογήσησα.

Μετάφραση: ΛΟΡΕΝΤΖΟΥ ΜΑΒΙΔΗ